

קעב ראש השנה דף ג עמוד א תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום ראשון)

1 אחר מיתת אהרן (במדבר כא א) וַיִּשְׁמַע הַכֹּהֲנִים מִלֶּךְ עֶרֶד יֵשֶׁב הַגִּבּוֹר
2 כִּי בָא יִשְׂרָאֵל דֶּרֶךְ הָאֲתָרִים וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל. וּדְרָשׁוּ חֲכָמִים, מָה
3 שְׁמוּעָה שָׁמַע מֶלֶךְ עֶרֶד שֶׁבִּגְלָלָה יָצָא לְהִילָחֵם, שָׁמַע שְׁמַת אַהֲרֹן
4 וְנִסְתַּלֵּקוּ עִמּוֹ עֲנֵי כְּבוֹד, וּבְכִסּוֹר נִתְּנָה רִשּׁוֹת לְהִלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל,
5 וְהֵינִי דְּכָתִיב קוֹדֵם לַפֶּסוּק זֶה, כְּשֵׁמַת אַהֲרֹן (במדבר כ כט) וַיִּרְאוּ כָּל
6 הָעָדָה כִּי נָזַע אַהֲרֹן, וְאָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, אֵל תִּקְרִי וַיִּרְאוּ שְׂרָאוֹ אֵת
7 מִיתָתוֹ, שֶׁהָיָה מֵת בְּרָאשׁ הָהָר, אֵלָּא וַיִּירְאוּ, שֶׁהֵם נִרְאוּ עַל יְדֵי
8 אַחֲרִים, וְזֶה עַל יְדֵי נִסְתַּלְקוּ מֵהֶם עֲנֵי הַכְּבוֹד נִתְּגַלוּ. וּבְדִרְשֵׁי
9 לְקִישׁ, דְּאָמַר רִישׁ לְקִישׁ, כִּי מִשְׁמַשׁ בַּלְשׁוֹן הַתּוֹרָה בְּאִרְבַּע לְשׁוֹנוֹת
10 – בְּאַרְבַּע פִּירוּשִׁים שׁוּנִים, אִי – אִם. דִּילֻמָּא – שְׂמַא. אֵלָּא – סוֹתָר
11 אֵת הַנֶּאֱמָר קוֹדֵם לָכֵן. דְּהָא – שֶׁהָיָה וְכִי הַנֶּאֱמָר בַּפֶּסוּק כִּי גֹעַ
12 אַהֲרֹן הוּא מַלְשׁוֹן דְּהָא שְׂמַת אַהֲרֹן הִיא עֲדִין סִיחּוֹן קִיִּים, וּמִיתָת אַהֲרֹן
13 קִדְמָה לְתוֹכַחַת מִשָּׁה, וְאִם כֵּן בַּחֲכָרָה שְׁאִין מוֹנִים לִיצִיאת מִצְרַיִם
14 מִתְּשֵׁרִי.
15 הַגְּמָרָא מְנַסֶּה לְדַחֲתָא אֵת הָרִאיהּ שִׁסְחּוֹן הִיא קִיִּים כְּשֵׁמַת אַהֲרֹן.
16 מַקְשָׁה הַגְּמָרָא: מִי דְמִי – הָאֵם יֵשׁ לְדַמּוּת אֵת הַנֶּאֱמָר בְּמִשָּׁה
17 לְנֶאֱמָר בְּמִיתָת אַהֲרֹן. הָתֵם – בְּמִיתָת אַהֲרֹן. נֶאֱמָר 'בְּנִעַן' – וַיִּשְׁמַע
18 הַכְּנַעֲנִי, הָקָא – בְּתוֹכַחַת מִשָּׁה, נֶאֱמָר 'אַחֲרֵי הִכְתּוּ אֵת סִיחּוֹן',
19 וּמִנֵּץ שְׁהִיָּה סִיחּוֹן קִיִּים בּוֹמֵן שְׂמַת אַהֲרֹן.
20 מִתְּרַצָּה הַגְּמָרָא: תָּנָא בְּרִייתָא, הוּא סִיחּוֹן הוּא עֶרֶד הוּא בְּנִעַן,
21 שְׂאוֹתוֹ מֶלֶךְ הִיָּה, וְנִקְרָא 'סִיחּוֹן' עַל שֶׁם שְׂדוּמָה לְסִיחִי בְּמִדְבָּר,
22 שְׂהוּא קָל בְּרַגְלִיו, וְנִקְרָא 'בְּנִעַן' עַל שֶׁם מַלְכוּתוֹ שְׂמֵלֶךְ בְּאַרְץ כְּנַעַן,
23 וְמָה שְׂמֵן הָאֱמִיתִי, עֶרֶד שְׂמֵן. אֵיבָא דְּאָמַר, נִקְרָא 'עֶרֶד' שְׂדוּמָה
24 לְעֶרֶד בְּמִדְבָּר – חֲמוֹר הֵבֵר, וְהוּא פֶּרָא הָרְגִיל לְרוֹץ בְּמִדְבָּרִיתוֹ,
25 נִקְרָא 'בְּנִעַן' עַל שֶׁם מַלְכוּתוֹ, וְמָה שְׂמֵן, סִיחּוֹן שְׂמֵן. וְאִם כֵּן יֵשׁ
26 לְהוֹכִיחַ שְׂקִדְמָה תּוֹכַחַת מִשָּׁה לְמִיתָת אַהֲרֹן שְׁהִיתָה בְּשַׁע שְׁהִיָּה
27 סִיחּוֹן קִיִּים.
28
29 *

30 הַגְּמָרָא הוֹכִיחָה שְׂרָאשׁ הַשְּׁנָה לְמִנֵּץ הַשְּׁנִים לִיצִיאת מִצְרַיִם אִינוּ
31 יִכּוֹל לְחַלּוֹל בְּחֻדוּשִׁים שְׁבִין אֲב לִשְׁבֹּט, וְעַתָּה דְּנָה הַגְּמָרָא מִדּוּעַ אִין
32 לֹמַר שְׁחַל בְּחֻדוּשִׁים שְׁבִין שְׁבֹט לֹאֵב חוּץ מִנִּסְיוֹן. שְׂוֹאֵלֵת הַגְּמָרָא:
33 וַאֲיָמָא – וְשִׁמָּא נֶאֱמָר שְׂרָאשׁ הַשְּׁנָה לְמִנֵּץ הַשְּׁנִים לִיצִיאת מִצְרַיִם,
34 בְּאִיָּה. מִשִּׁיבָה הַגְּמָרָא: לֹא סִלְקָא דְּעִתָּה, דְּכָתִיב (שְׁמוֹת מ יז) וַיְהִי
35 בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן, בְּשִׁנְתָּה הַשְּׁנִית, בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ, הָוֹקֵם הַמִּשְׁכָּן, וְכָתִיב
36 (במדבר יא) וַיְהִי בְּשִׁנְתָּה הַשְּׁנִית, בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי, נִעְלָה הָעֵנָן מֵעַל מִשְׁכַּן
37 הָעֵדֻת, מִדְּקָא – מִכָּךְ שְׁעוֹסֵק הַכְּתוּב בְּהַקְמַת הַמִּשְׁכָּן שְׁהִיָּה בְּנִיָּין,
38 וְקָרִי לָהּ, שְׁנָתָה שְׁנִית. וְקָאִי – וְעוֹסֵק הַכְּתוּב בְּהַעֲלוֹת הָעֵנָן שְׁהִיָּה
39 בְּאִיָּה, וְקָרִי לָהּ גַּם שְׁנָתָה שְׁנִית, מִכָּלל דְּרָאשׁ הַשְּׁנָתָה לֹאֵב בְּחֻדוּשׁ אִיָּיר
40 הוּא, שְׂאֵם הִיָּה כֵּן, נִמְצָא שְׁהַעֲלוֹת הָעֵנָן שְׁהִיָּה אַחֲרֵי הַקְּמַת
41 הַמִּשְׁכָּן, הִיָּה בְּשִׁנְתָּה הַשְּׁלִישִׁית לִיצִיאת מִצְרַיִם, וְלֹא בְּשִׁנְתָּה הַשְּׁנִית.
42 שְׂוֹאֵלֵת הַגְּמָרָא: וַאֲיָמָא שְׂרָאשׁ הַשְּׁנָתָה בְּסִינֵן. מִשִּׁיבָה הַגְּמָרָא: לֹא
43 סִלְקָא דְּעִתָּה, דְּכָתִיב בְּבִיאַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהָר סִינִי (שְׁמוֹת יט א) בַּחֹדֶשׁ
44 הַשְּׁלִישִׁי, לְצִאֲתָא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִדְּבָרִים, וְאִם אִתָּא – וְאִם אֲכֹן
45 רָאשׁ הַשְּׁנָה בְּחֻדוּשׁ סִינֵן, בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי 'בְּשִׁנְתָּה הַשְּׁנִית לְצִאֲתָא' וְגו'
46 מִיבְּעִי לִיָּה.
47 שְׂוֹאֵלֵת הַגְּמָרָא: וַאֲיָמָא שְׂרָאשׁ הַשְּׁנָה בְּתַמּוּן, וַאֲיָמָא – אִו נֶאֱמָר
48 שְׂבָבָה, וַאֲיָמָא בְּאֲדָר.
49 מַחֲמַת קוּשִׁיּוֹת אִלוּ מִבִּיָּאָה הַגְּמָרָא מִקּוֹר אַחֲרֵי לָכֵךְ שְׂרָאשׁ הַשְּׁנָה
50 לְמַלְכִּים הוּא בֹא' נִסְיוֹן: אֵלָּא אָמַר רַבִּי אֲלֵעָזָר מְהֵבָא יֵשׁ לְהוֹכִיחַ

51 זֹאת, בְּבִנְיָן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ עַל יְדֵי שְׁלֹמֹה נֶאֱמָר (דְּבָרִי הַיָּמִים ב ג ב), וַיִּחַל
52 לְבִנּוֹת בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי, בְּשִׁנְתָּה אֲרָבַע לְמַלְכוּתוֹ. וְיֵשׁ לְבָרֵר, מָה
53 'בְּשִׁנְתָּה' שְׁהוֹסִיף הַכְּתוּב, לֹאֵב – הָאֵם אִין הַכּוֹוֹנָה, שְׁהַחֲדוּשׁ הַשְּׁנִי
54 (אִיָּיר) הוּא חוֹדֶשׁ שְׁנִי לִירַח שְׁמוּנִין בּוֹ לְמַלְכוּתוֹ – לְחֻדוּשׁ נִסְיוֹן
55 שְׂמַמְנוּ מוֹנִים שְׁנוֹת מַלְכוּת שְׁלֹמֹה, וּמַכָּאן שְׂרָאשׁ הַשְּׁנָה לְמַלְכִּים
56 בֹא' נִסְיוֹן.
57 מְתִקְיָה לָהּ רַבִּינָא, וַאֲיָמָא שְׂבָשְׁנִי הֵינִי בְּיוֹם שְׁנִי בַּחֹדֶשׁ. דּוּחָה
58 הַגְּמָרָא: אִי אִפְשָׁר לֹמַר כֵּן, דָּאֵם כֵּן, 'שְׁנִי בַּחֹדֶשׁ' בַּחֹדֶשׁ הָוֹה כְּתִיב
59 בִּיָּה – הִיָּה הַכְּתוּב אֹמַר בְּפִירוּשׁ שְׁנִי בַּחֹדֶשׁ.
60 מַקְשָׁה הַגְּמָרָא: וַאֲיָמָא שְׂבָשְׁנִי הֵינִי בְּשִׁנְתָּה – בְּשִׁנְתָּה לִימִי
61 הַשְּׁבוּעָה. דּוּחָה הַגְּמָרָא: מַחֲמַת שְׁנֵי טַעמִים אִין לֹמַר כֵּן, חֲדָא, דְּלֹא
62 אִשְׁבַּחְתּוּ שְׁנֵי בְּשִׁנְתָּה דְּכָתִיב – לֹא מִצְּאֵנוּ שִׁזְכִּיר הַכְּתוּב אֵת הַיּוֹם
63 בְּשָׁבוּעָה. וְעוֹד, מְקִישׁ שְׁנֵי כְּתָרִי – 'בְּשִׁנְתָּה' אַחֲרָיו, לְשִׁנְתָּה קָמָא –
64 לְבַחֲדוּשׁ הַשְּׁנִי הַנֶּאֱמָר בַּתְּחִילָה, מָה 'שְׁנִי' קָמָא, מִפּוֹרֶשׁ שְׁהוּא
65 חֹדֶשׁ שְׁנִי, אָף שְׁנֵי כְּתָרִי פִירוּשׁוֹ חֹדֶשׁ שְׁנִי, וְהֵינִי שְׂאִיָּיר הוּא
66 הַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי לְחֻדוּשׁ שְׂמַמְנוּ מַתְחִילִים לְמַנּוֹת שְׁנוֹת הַמַּלְכִּים.
67 הַגְּמָרָא מְבִיָּאָה בְּרִייתָא הַמּוֹכִיחָה שְׂרָאשׁ הַשְּׁנָה לְמַלְכִּים בֹּא' נִסְיוֹן,
68 מִהַפְּסוּקִים שְׁהוֹבָאוּ לְעִיל: תָּנָא בְּוִיתָה דְּרַבִּי יוֹחָנָן, שְׂשִׁנְיוֹ
69 בְּרִייתָא, מִנִּיין שְׂאִין מוֹנִין לָהֶם לְמַלְכִּים אֵלָּא מִנִּיין, שְׂנֶאֱמַר (מַלְכִּים
70 א' כ) וַיְהִי בְּשְׁמוֹנִים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה לְצִאֲתָא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִדְּבָרִין
71 מִצְרַיִם וְגו', הוּא הַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי לְמֶלֶךְ שְׁלֹמֹה עַל יִשְׂרָאֵל, הוֹקְשָׁה
72 מַלְכוּת שְׁלֹמֹה לִיצִיאת מִצְרַיִם, מָה יִצִּיאת מִצְרַיִם מִנִּסְיוֹן אָף מַלְכוּת
73 שְׁלֹמֹה מִנִּסְיוֹן. וְכָתִיב (במדבר לג לח) וַיִּזְעַל אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אֵל הָרַ הָהָר עַל
74 פִּי ה' וְגו', וְכָתִיב (דְּבָרִים א א) וַיְהִי בְּאַרְבַּעִים שָׁנָה בְּעֶשְׂרֵי עוֹשֶׁר
75 חֹדֶשׁ, מַכָּאן שְׁאִין רָאשׁ הַשְּׁנָה לְמִנֵּץ שְׁנוֹת יִצִּיאת מִצְרַיִם בִּין
76 חוֹדֶשׁ אֲב לְחֻדוּשׁ שְׁבֹט. וְכָתִיב (דְּבָרִים ד) אַחֲרֵי הִכְתּוּ אֵת סִיחּוֹן וְגו',
77 וַאֲיָמָר (במדבר כא א) וַיִּשְׁמַע הַכֹּהֲנִים מִלֶּךְ עֶרֶד יֵשֶׁב הַגִּבּוֹר, וַאֲיָמָר כָּל הָעָדָה כִּי
78 נָזַע אַהֲרֹן וְגו', הָרִי שְׂמִיתָת אַהֲרֹן בֹּאֵב קִדְמָה לְדְבָרִי מִשָּׁה שְׁבֹט.
79 וַאֲיָמָר (שְׁמוֹת מ יז) וַיְהִי בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּשִׁנְתָּה הַשְּׁנִית וְגו', וַאֲיָמָר
80 (במדבר יא) וַיְהִי בְּשִׁנְתָּה הַשְּׁנִית בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי וְגו', הָרִי שְׂרָאשׁ הַשְּׁנָה
81 אִינוּ בֹאֲיָיר. וַאֲיָמָר (שְׁמוֹת יט א) בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי לְצִאֲתָא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו',
82 הָרִי שְׂרָאשׁ הַשְּׁנָה אִינוּ בְּסִינֵן. וַאֲיָמָר (דְּבָרִי הַיָּמִים ב ג ב) וַיִּחַל לְבִנּוֹת
83 וְגו', בְּשִׁנְתָּה, וְהֵינִי בַּחֹדֶשׁ שְׁנִי לִירַח שְׁמוּנִין בּוֹ לְמַלְכוּתוֹ, וְכִדְרֶשֶׁת
84 רַבִּי אֲלֵעָזָר.
85
86 *

86 שְׁנִינוּ בְּמִשְׁנֵתֵינוּ שְׂאֲחַד בְּנִסְיוֹן רָאשׁ הַשְּׁנָה לְמַלְכִּים. הַגְּמָרָא
87 מְבִאֲרַת בֹּאֵלוּ מַלְכִּים מְדוּבָר: אָמַר רַב חֲסִדָּא, לֹא שְׁנֵי אֵלָּא לְמַלְכִּי
88 יִשְׂרָאֵל, אֲכָל לְמַלְכִּי אוּמּוֹת הָעוֹלָם, מֵאַחַד בְּתִשְׁרֵי מִנִּיין. וּמִקּוֹר
89 הַדְּבָר, שְׂנֶאֱמַר בַּתְּחִילַת סִפְר נַחֲמִיָּה (א א) וְדָבָר נִחְמִיָּה בֵּן חַכְלִיָּה,
90 וַיְהִי בַּחֹדֶשׁ בְּסִלְוֵי שְׁנַת עֶשְׂרִים וְגו', וּמִבִּיא שֶׁם אֵת דְּבָרִי חֲנַנִי חֲבִירוֹ
91 עַל מִצֵּב הַיְּהוּדִים שְׁנִשְׂאָרוּ בִירוּשָׁלַיִם. וְכָתִיב בְּדָבָרִי נַחֲמִיָּה לְמֶלֶךְ
92 פָּרַס אֵת הַדְּבָרִים שְׂשִׁמַּע מַחֲנֵי (ש ב א א), וַיְהִי בַּחֹדֶשׁ נִסְיוֹן שְׁנַת
93 עֶשְׂרִים לְאַרְתֶּשְׁשֶׁתָּא וְגו', מִדְּקָא – מִכָּךְ שְׂעֵמֵד נַחֲמִיָּה בְּכַסְלִיו,
94 וְקָרִי לִיָּה שְׁנַת עֶשְׂרִים, וְקָאִי בְּנִיין, וְקָרִי לִיָּה גַּם שְׁנַת עֶשְׂרִים, מִכָּלל
95 דְּרָאשׁ הַשְּׁנָתָה לְמַלְכִּי אוּמּוֹת הָעוֹלָם לֹאֵב בְּנִיין הוּא, שְׂאֵם כֵּן הִיָּה
96 לֹו לֹמַר נִשְׁנַת עֶשְׂרִים וְאַחַת.
97 הַגְּמָרָא מְנַסֶּה לְדַחֲתָא אֵת מִקּוֹר שֶׁל רַב חֲסִדָּא: בְּשִׁלְמָא הִיאָה –
98 הַפֶּסוּק הַעוֹסֵק בַּחֹדֶשׁ נִסְיוֹן מִפְּרָשׁ דְּשְׁנַת עֶשְׂרִים לְאַרְתֶּשְׁשֶׁתָּא
99 הוּא, אֵלָּא הִיאָה – הַפֶּסוּק הַעוֹסֵק בַּחֹדֶשׁ כַּסְלִיו, מִמָּא דְּשְׁנַת עֶשְׂרִים
100 לְאַרְתֶּשְׁשֶׁתָּא הוּא, דִּילֻמָּא שְׁנַת עֶשְׂרִים

ראש השנה דף ג עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום ראשון) קצה

לְמִינָא אַחֲרֵינָא – למאורע אחר הוא.
מיישבת הגמרא: אָמַר רב פָּאפֵּא, לומדים 'שְׁנַת עֶשְׂרִים' 'שְׁנַת עֶשְׂרִים' 'שְׁנַת עֶשְׂרִים' לְגִזְדָּה שְׁנָה, ששנת עשרים שכתוב בה שהיא למנין ארתחשסתא מלמדת על שנת עשרים שאין כתוב בה לאיזה מנין היא. דָּמָה הָתָם הַמִּנְיָן הוּא לְאַרְתַּחֲשֶׁסְתָּא, אֵיךְ הָכָא הַמִּנְיָן הוּא לְאַרְתַּחֲשֶׁסְתָּא. וּבֵינָן שְׂכֵסְלֵי וְנִסְיָן בְּאוֹתָהּ שָׁנָה לְמַלְכוּת אֲרַתְחַשְׁתָּא, הָרִי שְׂרָאשׁ הַשָּׁנָה אֵינוֹ בְּנִיסָן.
שואלת הגמרא: וּמָמָאי – ומנין דַּמְעָשָׁה דְּכֶסְלִי קָרִים למעשה דְּנִיסָן, דִּילָמָא – שמא מַעְשָׂה דְּנִיסָן קָרִים למעשה דכסליו, וראש השנה בְּנִיסָן.
משיבה הגמרא: לֹא סָלְקָא דַּעְתָּךְ לומר כן. דְּתַנָּיָא, דְּכָרִים שְׂאֵמֶר חֲנִנִי לְנַחֲמִיָּה בְּכֶסְלִי, אִמְרִין נַחֲמִיָּה לְמַלְךְ בְּנִיסָן. הִבְרִיתָא מְבֹאֲרָת אֵלּוּ דְּבָרִים אִמֵּר חֲנִנִי לְנַחֲמִיָּה וְזֵמָה אִמֵּר נַחֲמִיָּה לְמַלְךְ, וּמִתּוּכָם יִתְבָּאֵר שְׂדֵרֵי נַחֲמִיָּה לְמַלְךְ הִיוּ אַחֵר דְּבָרֵי חֲנִנִי לְנַחֲמִיָּה: דְּכָרִים שְׂאֵמֶר חֲנִנִי לְנַחֲמִיָּה בְּכֶסְלִי, שְׂאֵמֶר (נַחֲמִיָּה א א״א) 'דְּבָרֵי נַחֲמִיָּה כֵּן כְּלִילָה, וְהִי בְּחֻדְשׁ כֶּסְלִי שְׁנַת עֶשְׂרִים, וְאֵינִי הֵייתִי בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה, וְכֵן חֲנִי אֶחָד נִשְׁאַרְוּ (בִּירוּשָׁלַם) מִן הַשָּׁבָי וְגִלּוֹת בָּבֶל] וְעַל (הַעִיר) הַפְּלִיטָה אֲשֶׁר נִשְׁאַרְוּ (בִּירוּשָׁלַם) מִן הַשָּׁבָי וְגִלּוֹת בָּבֶל] וְעַל (הַעִיר) יְרוּשָׁלַם. וְיֵאמְרוּ לִי, הַנִּשְׁאַרְיִים אֲשֶׁר נִשְׁאַרְוּ מִן הַשָּׁבָי שָׁם בְּמִדְיָנָה בְּרַעְיָה גְדוֹלָה וּבְחֻדְשָׁהּ, וְחוֹמַת יְרוּשָׁלַם מִפְּרֻצָּת וּשְׁעֵרֶיהָ נִצְתּוּ כְּאֵשׁ. וְדְּבָרִים אֵלּוּ שִׁמְעָה נַחֲמִיָּה מִחֲנִנִי, אִמְרִין נַחֲמִיָּה לְמַלְךְ בְּנִיסָן, שְׂאֵמֶר (שם ב א״א) 'וְהִי בְּחֻדְשׁ נִיסָן, שְׁנַת עֶשְׂרִים לְאַרְתַּחֲשֶׁסְתָּא הַמְּלָךְ, (הַבִּיאָנוּ) יֵין וְלַתָּה לְפָנָי, וְאֲשָׂא אֶת הַיֵּין וְאֶתְנָה לְמַלְךְ, וְלֹא הֵייתִי (וְגִיל לְהִיּוֹת בְּמִרְאָה פָּנִים) וְעַל לְפָנָי (וְעַתָּה הֵייתִי זֹעֶפָה), וְיֵאמְרוּ לִי הַמְּלָךְ, מִדּוּעַ פָּנֶיךָ רָעִים וְאַתָּה אֵינְךָ חוֹלָה, אֵין זֶה כִּי אִם רַע לָב, וְאֵינְךָ הִרְבָּה מְאֹד. וְאִמֵּר לְמַלְךְ, הַמְּלָךְ לְעוֹלָם יִהְיֶה, מִדּוּעַ לֹא יִרְעוּ פָנַי אֲשֶׁר הָעִיר (יְרוּשָׁלַם), שְׂהִיאָ [בֵּית קְבֻרֹת אֲבוֹתֵי תַרְבָּה, וּשְׁעֵרֶיהָ אֲבִלוּ כְּאֵשׁ. וְיֵאמְרוּ לִי הַמְּלָךְ, עַל מָה זֶה אִתָּה כְּנָפֶשׁ. וְאַתְּפִלָּה אֵל אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם, וְאִמֵּר לְמַלְךְ, אִם עַל הַמְּלָךְ מוֹכַח, וְאִם יִטַּב עֲבָדְךָ לְפָנֶיךָ, וּבִקְשִׁיתִי אֲשֶׁר תִּשְׁלַחֲנִי אֵל יְהוּדָה [אֵל] עִיר קְבֻרֹת אֲבוֹתֵי וְאַכְנֶנָּה. וְיֵאמְרוּ לִי הַמְּלָךְ, וְהַשָּׁנָל יוֹשֶׁבֶת אֲצִלּוֹ, עַד מָתַי יִהְיֶה מִהֲלָכָה, וְיִמְתִּי תִשׁוּבָה, וְיִטַּב לְפָנַי הַמְּלָךְ וְיִשְׁלַחֲנִי, וְאַתָּה לֹא וְיִמְתִּי מִתִּי אַחֲזֹר אֵלָיו. וּמְבֹאֵר שְׂדֵרֵי נַחֲמִיָּה לְמַלְךְ בְּחֻדְשׁ נִיסָן, הִיוּ הַדְּבָרִים שִׁסְפֵּר לֹא חֲנִנִי בְּחֻדְשׁ כֶּסְלִי, וּשְׁנֵיהֶם הִיוּ בְּשַׁנַּת עֶשְׂרִים לְמַלְךְ אֲרַתְחַשְׁתָּא, וּמִכָּאֵן שֶׁאֵין רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְמַלְכִּי אוֹמֵרוֹת הָעוֹלָם בְּנִיסָן.
*
רב יוסף מקשה על רב חסדא שאמר שמונין למלכי אומות העולם מתשרי: מִתִּיב רַב יוֹסֵף, כְּתוּב עַל תַּחֲלִיל בְּנִין הַבֵּית הַשֵּׁנִי, שְׂהִיָּה

לְמִינָא אַחֲרֵינָא – למאורע אחר הוא.
מיישבת הגמרא: אָמַר רב פָּאפֵּא, לומדים 'שְׁנַת עֶשְׂרִים' 'שְׁנַת עֶשְׂרִים' 'שְׁנַת עֶשְׂרִים' לְגִזְדָּה שְׁנָה, ששנת עשרים שכתוב בה שהיא למנין ארתחשסתא מלמדת על שנת עשרים שאין כתוב בה לאיזה מנין היא. דָּמָה הָתָם הַמִּנְיָן הוּא לְאַרְתַּחֲשֶׁסְתָּא, אֵיךְ הָכָא הַמִּנְיָן הוּא לְאַרְתַּחֲשֶׁסְתָּא. וּבֵינָן שְׂכֵסְלֵי וְנִסְיָן בְּאוֹתָהּ שָׁנָה לְמַלְכוּת אֲרַתְחַשְׁתָּא, הָרִי שְׂרָאשׁ הַשָּׁנָה אֵינוֹ בְּנִיסָן.
שואלת הגמרא: וּמָמָאי – ומנין דַּמְעָשָׁה דְּכֶסְלִי קָרִים למעשה דְּנִיסָן, דִּילָמָא – שמא מַעְשָׂה דְּנִיסָן קָרִים למעשה דכסליו, וראש השנה בְּנִיסָן.
משיבה הגמרא: לֹא סָלְקָא דַּעְתָּךְ לומר כן. דְּתַנָּיָא, דְּכָרִים שְׂאֵמֶר חֲנִנִי לְנַחֲמִיָּה בְּכֶסְלִי, אִמְרִין נַחֲמִיָּה לְמַלְךְ בְּנִיסָן. הִבְרִיתָא מְבֹאֲרָת אֵלּוּ דְּבָרִים אִמֵּר חֲנִנִי לְנַחֲמִיָּה וְזֵמָה אִמֵּר נַחֲמִיָּה לְמַלְךְ, וּמִתּוּכָם יִתְבָּאֵר שְׂדֵרֵי נַחֲמִיָּה לְמַלְךְ הִיוּ אַחֵר דְּבָרֵי חֲנִנִי לְנַחֲמִיָּה: דְּכָרִים שְׂאֵמֶר חֲנִנִי לְנַחֲמִיָּה בְּכֶסְלִי, שְׂאֵמֶר (נַחֲמִיָּה א א״א) 'דְּבָרֵי נַחֲמִיָּה כֵּן כְּלִילָה, וְהִי בְּחֻדְשׁ כֶּסְלִי שְׁנַת עֶשְׂרִים, וְאֵינִי הֵייתִי בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה, וְכֵן חֲנִי אֶחָד נִשְׁאַרְוּ (בִּירוּשָׁלַם) מִן הַשָּׁבָי וְגִלּוֹת בָּבֶל] וְעַל (הַעִיר) הַפְּלִיטָה אֲשֶׁר נִשְׁאַרְוּ (בִּירוּשָׁלַם) מִן הַשָּׁבָי וְגִלּוֹת בָּבֶל] וְעַל (הַעִיר) יְרוּשָׁלַם. וְיֵאמְרוּ לִי, הַנִּשְׁאַרְיִים אֲשֶׁר נִשְׁאַרְוּ מִן הַשָּׁבָי שָׁם בְּמִדְיָנָה בְּרַעְיָה גְדוֹלָה וּבְחֻדְשָׁהּ, וְחוֹמַת יְרוּשָׁלַם מִפְּרֻצָּת וּשְׁעֵרֶיהָ נִצְתּוּ כְּאֵשׁ. וְדְּבָרִים אֵלּוּ שִׁמְעָה נַחֲמִיָּה מִחֲנִנִי, אִמְרִין נַחֲמִיָּה לְמַלְךְ בְּנִיסָן, שְׂאֵמֶר (שם ב א״א) 'וְהִי בְּחֻדְשׁ נִיסָן, שְׁנַת עֶשְׂרִים לְאַרְתַּחֲשֶׁסְתָּא הַמְּלָךְ, (הַבִּיאָנוּ) יֵין וְלַתָּה לְפָנָי, וְאֲשָׂא אֶת הַיֵּין וְאֶתְנָה לְמַלְךְ, וְלֹא הֵייתִי (וְגִיל לְהִיּוֹת בְּמִרְאָה פָּנִים) וְעַל לְפָנָי (וְעַתָּה הֵייתִי זֹעֶפָה), וְיֵאמְרוּ לִי הַמְּלָךְ, מִדּוּעַ פָּנֶיךָ רָעִים וְאַתָּה אֵינְךָ חוֹלָה, אֵין זֶה כִּי אִם רַע לָב, וְאֵינְךָ הִרְבָּה מְאֹד. וְאִמֵּר לְמַלְךְ, הַמְּלָךְ לְעוֹלָם יִהְיֶה, מִדּוּעַ לֹא יִרְעוּ פָנַי אֲשֶׁר הָעִיר (יְרוּשָׁלַם), שְׂהִיאָ [בֵּית קְבֻרֹת אֲבוֹתֵי תַרְבָּה, וּשְׁעֵרֶיהָ אֲבִלוּ כְּאֵשׁ. וְיֵאמְרוּ לִי הַמְּלָךְ, עַל מָה זֶה אִתָּה כְּנָפֶשׁ. וְאַתְּפִלָּה אֵל אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם, וְאִמֵּר לְמַלְךְ, אִם עַל הַמְּלָךְ מוֹכַח, וְאִם יִטַּב עֲבָדְךָ לְפָנֶיךָ, וּבִקְשִׁיתִי אֲשֶׁר תִּשְׁלַחֲנִי אֵל יְהוּדָה [אֵל] עִיר קְבֻרֹת אֲבוֹתֵי וְאַכְנֶנָּה. וְיֵאמְרוּ לִי הַמְּלָךְ, וְהַשָּׁנָל יוֹשֶׁבֶת אֲצִלּוֹ, עַד מָתַי יִהְיֶה מִהֲלָכָה, וְיִמְתִּי תִשׁוּבָה, וְיִטַּב לְפָנַי הַמְּלָךְ וְיִשְׁלַחֲנִי, וְאַתָּה לֹא וְיִמְתִּי מִתִּי אַחֲזֹר אֵלָיו. וּמְבֹאֵר שְׂדֵרֵי נַחֲמִיָּה לְמַלְךְ בְּחֻדְשׁ נִיסָן, הִיוּ הַדְּבָרִים שִׁסְפֵּר לֹא חֲנִנִי בְּחֻדְשׁ כֶּסְלִי, וּשְׁנֵיהֶם הִיוּ בְּשַׁנַּת עֶשְׂרִים לְמַלְךְ אֲרַתְחַשְׁתָּא, וּמִכָּאֵן שֶׁאֵין רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְמַלְכִּי אוֹמֵרוֹת הָעוֹלָם בְּנִיסָן.
*
רב יוסף מקשה על רב חסדא שאמר שמונין למלכי אומות העולם מתשרי: מִתִּיב רַב יוֹסֵף, כְּתוּב עַל תַּחֲלִיל בְּנִין הַבֵּית הַשֵּׁנִי, שְׂהִיָּה

אגרות קודש

ב"ה, י"ז אייר, תשי"ח

ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נ"נ עוסק בצ"צ

מו"ה מרדכי שי הכהן

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מפסח שני עם הפ"נ המוסגר בו.

ומי"ש אודות העתקת המאמר, לדעתי סגנון המאמר קשה הוא, אף שכמה מאמרים שבעתון קהלת מילאן נכתבים בסגנון זה, הנה מובן שדבר עיוני ובפרט בענין חדש, עכ"פ הסגנון צריך להיות קל ככל האפשר. אפשר שקושי הסגנון הוא מפני ההרגל של המעתיק, ואזי קשה לשנותו, אבל אפשר שאדרבה שפשטות הסגנון יכול למסור גם ענינים עמוקים ובפרט כשהכוונה היא להפיץ המעיינות גם חוצה, וק"ל.

בברכה לבשו"ט.